

TRIST RECORT

I

BONICA com ponsella de rosa á punt d' esclatar en primavera, tendra com lo brot del marduix n' era la nina quan peusant ab son esdevenir resolgueren portarla á un col·legi sos amorosos pares. Rojetas sas gallas, alegre se la veyá y plena de salut: besantli 'l front se 'n despedí son pare y sa mare la deixá darrera las portas del benéfich establiment abrassantla moltas vegadas. ¡Tornará feta una dona, adornada de totas las virtuts que en aytals establiments s' en-senyan, será 'l mirall de sas amigas y la enveja de sos vehins!

II

Passan tres anys; y cumplint ab son deber avisan las mestras encarregadas de sa educació sa alarma per la salut de la tendre nina; sa alegría fuig de son cor, los colors de sa cara se mustigan y torna á la casa paterna pera millorar en sa salut á que potser hi ajudarán los ayres natus. ¡En vá ha estat lo cuydar de las bonas mestras, en va lo carinyo de sos pares, en va lo concurs de l' aura que primera res-

pirá! Porta ¡pobreta! dins son cor arrelada malastruga malaltia, y es de témer malhaurat fi.

III

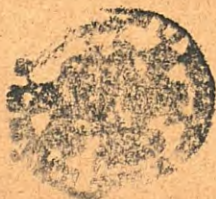
Una tarde tot era trastorn en la casa. Prop del lletet hont agonitzaba la nena, seya son pare ab los ulls embadalits per lo desconhort, ó angustiosa anava y venia com á boja sa mare pera portar lo que la medicina y son amor li recomanaban com á bó pera sa filleta y duas parentas ab sas miradas, sens parlar, se comunicavan la convicció de que s' acabava per instants. La malalteta groga y esmortuhida ja, girava sos ulls fondos envers aquells sers d' ella tant estimats ab aquella concentració propia de la mirada d' eterna despedida y semblant regraciar á las donas que donantli lo cordial y aixugantli 'ls assecats llavis milloravan sa angoixosa situació. Al poch temps fixos los ulls en la Imatge de nostre Santa Mare que sobre d' una tauleta hi havia, finá son cos de patir volant al cel sa ánima pura.

IV

L' altre dia vaig anar á son enterro. Son pare l' acompanyá fins á la tomba. Sa pobre mare no podént resistir tant greu dolor, se quedá á casa acompanyantla algunas bonas amigas que l' aconsolavan. En la Iglesia se li feu l' ofici de difunts per més que fos blanca la caixa y blancas la corona y cintas que l' adornavan. ¡Quant consol pera tots aquells sublims pregarías que á Deu aixeca la iglesia en aquells actes! ¡Quina concentració en los pensaments dona la meditació d' aquells fúnebres tant com consoladors cantars!

V

Y sortirem al cementiri. Alta la creu parroquial obria la professó fúnebre senyalant á tothom que respectés los restos de qui ab ella creyent havia anat á millor vida. Los capellans imponent veneració als passatjants ab sos cants de tristesa, com sempre nos imposa lo pregar per los que forer lo qui sempre será y de tot disposa. En un revolt del camí passaren los portants per lo trapinat de la bora, tocá la creu ab un bras la soca d' un ars florit en abundancia y desseguida llansá lo arbust sas olorosas y blancas flors que caygueren pausadament sobre la caixa barrejantse ab las flors de que era feta la corona virginal.

¡Cuántas ideas vingueren á mon cervell á aquella vista! Esbategá mon cor moltes vegadas en curts moments, y las llágrimas s' apilotaren en mos ulls sentme resistència per aguantarlas. ¡No hauria estat bé que un home hagués plorat devant dels altres! Sols á las donas se 'ls dona lo privilegi de desfogarse si sofreixen.

VI

De llavors ensá sempre que veig passant per aquell indret l' ars ó lo marge en que aquell estava, ve á ma memoria aquell succehit y ab tota exactitut se 'm representa aquell moment. Veig lo que 'm volta iluminat per lo sol d' un bell matí de primavera, sento la salmodia dels capellans, lo pausat pas dels acompanyants, lo xicorrotejar de las atxas y veig al fregar la creu ab sos oberts brassos las brancaes d' aquell silvestre roser, caurer sobre l' ataud blanch las fullas espolsadas y 'm sembla com si lo bon Deu hagués volgut ferne present d' una flor á la malaguanyada nina.

MARCH MIR Y CAPELLA.

Sant Sadurní de Noya, 27 d' Abril de 1838.

LO GÉNI CATALÁ

Cada alba, quan brilleja rublert de sa rosada
Lo Canigó magnífich com lo mantell de Deu,
Desperta 'l nostre géní, gegant de la encontrada,
Lligat, esfés de brassos, midant la serralada
Del ample Pyrenéu.

Y com ni pot senyarse una oració ferventa
Exhala com un cantich d'angoixa y de neguit,
Y après, al veure l'astre del dia que rebenta
En llum sobre las onas, esclama ab veu potentia:
«¡Encara un' altra nit!

Sens llibertat qué importa que suztis llum del dia.
Que torni l'estelada y 'm deixi descansar.
La llum fa recordarme dels jorns en que vivia
Y com la terra es sorda ma vida y m'agonia
Las vaig á esplicá al mar.

So fill de Catalunya la més hermosa terra,
Mon front deturá als núvols y al áliga caudal,
Guiant al gran Vifredo llansi nou crit de guerra.
Mon cor era una flama, mon bras era una serra,
Mon crit un temporal.

Com un radiant cometa las guerras augurava,
Saltant sobre montanyas feya abaixá 'l seu front,
Per abusar los pobles los pins arrabassava,
y encesos elevantlos l'exércit los guaytava
Com sols sobre del mon.

Y com un ull passeja lo cel d' una mirada
Jo recorria 'ls regnes; parava, y mos valents
Arrenglerats semblavan l' inmensa columnada
D' algún romá acueducte, fa segles arrelada
Replant als quatre vents.

Mon llit eran las pradas de las nacions vehinas
Y mos anells coronas dels regnes conquistats.
Mos pensaments, que naixen á sobre las boyrinas,
Necessitat no tenen de pujá al cel, alzinas
Damunt las tempestats

Vaig sé un guerrer de fama. No hi ha nació valenta
Que coneguts no tinga ma gloria y son afront;
Al elefant del India vencia jo en l' empena,
Quan lo méu bras alsava m' espasa resplandenta
Enlluhernava al mon.

Un sol gegant bastava per capbussar la terra,
Més quan nasqué Don Jaume diguí—ja serém dos—
Llavoras d' alegría saltant de serra en serra
Arrabassava 'ls boscos per fer vaixells de guerra
Y darlos al colós.

Y ab ell sortí á Mallorca; la tempestat rugia,
Agafo las amarras dels barcos immortals
Y remolcant l' esquadra travesso ab valentia
Per sota l' arch del iris, que sobre 'l mar lluhia,
Gegant dels archs triunfals.

Y vaig aná á Valencia y á Murcia en so de guerra
Y al Africa per traure la mitja lluna al cel.
Pel meu delit de corre petita era la terra,
Quan jo me la mirava de dalt d' un cap de serra
Ma sombra era son vel.

Ab en Roger de Lluria y ab naus com á balenas
Deixí nostras riberas la mar per dominar;
Las sarpas resplandentas brillant en nits serenas
Ma testa il-luminavan damunt de las antenas,
Tot encenent la mar.

Quan vaig aná á Sicilia m' ovira de la platja
 Lo poble, 'ls brassos s' arman, li llibertat hi acut,
 Ja volan las campanas, hi ha un dia de carnatge,
 Y jo, creuhat de brassos, rebia aquest missatge:

—T' hem vist y havem vensut.—

D' allí corro á la Grecia per sobre 'l mar com l' ona,
 Volgueren coronarme de son llorer brillant
 Y al aterrarne selvas per ferme la corona
 No bastan á cenyirme los llors de la matrona
 La testa de gegant.

Y vaig donar á Espanya gentadas altaneras
 Y un rey dels méus, que n' eran galants y campeons,
 Y li cedi coronas y li cedi banderas
 Quan jo calmava ab regnes, com domador de feras,
 La fam dels séus lleons.

Després li da sos brassos la meva gran filada
 Y 'ls rius de sang que portan sas venas bategants,
 Si al pes de vil cadena l' Espanya s' es corbada
 D' assí han sortit los héroes que ardits l' han trossejada
 Al llom dels séus tirans.

Omplí lo mon ma fama. Per tot arréu hi havian
 Florons de ma corona y estils del llemosi,
 Y usava mon llengatge y 'ls pobles m' entenian
 Y 'ls reys que no 'l parlavan ben prompte l' aprenián
 Pera agradarme á mi.

Encar que fuy un héroe, mentres dormi tranquila
 Ma dolsa Catalunya jo li vetllava 'l son
 Y com un vol d' aucellas que dintre 'l bosch refila
 Cantava á m' estimada, la llum de ma pupila,
 La bresca d' aquest mon.

Segut sobre la serra del Pyrenéu altívol,
 Un peu á cada banda mirant á dos confins,
 Cantava més victorias com trobador pensívol
 Y 'ls brassos estenia ab ayre germanívol
 Unint pobles llatius.

Ma fantasia n' era com eixas vidrieras
D' un temple que s' aixeca en vers lo cel clarós
Y ahont s' hi trenca y brilla lo rey de las esferas,
Mostrant esclat vivíssim d' estrellas enciseras
Y sols de cent colors.

Valg ser tingut per sabi. Ma testa, era niuhada
D' ideas que sortiren lo mon á dominar;
Quan l' áliga 'l niu deixa de dalt la serralada
Veyent la mar á sota ja sent que l' ha cridada
L' immensitat del mar.

L' enginy que jo tenia per vencer en la guerra
També en la pau mostrava, pot sé més productor,
Mas mans feyan estatuas del marbre de la serra
Y me sentia ab forsa per fer del aspra terra
Un talam per l' amor.

Lo jorn que no 'm cridava del temple la campana
Me n' enmenava 'l poble gorets á conreuhar
Y al cap del any se veyia la terra catalana
Llaurada, remoguda, verdosa y tota plana
Donant enveja al mar.

Y ab pedras sobre pedras mil fábricas bastia,
Més grans fornals brillavan com sols en l' horitzó
Y Europa 'm contemplava subant de nit y dia,
Fent armas invencibles per da á la valentia.
La forsa del lleó.

Forjar metalls ma tasca va ser en eix desterro,
Per defensar l' industria vaig ser soldat forsut,
Més ara he vist, malhaja, de mon treball l' enterro,
Quan jo en ma juvenesa hi hauria posat—¡ferro!—
Al mitx del meu escut.

Per xo cridava sempre per vilas y boscurias
¡Firam! ¡desperta ferro! com ara dich: Dormiu,
Dormiu cansons guerreras de mon passat canturias
Y alsáus del ampla terra com aus á voladurias
Los cors que encar viviu.

Los peus me descansavan del Ebre en las riberas,
 Lo cap sobre del aspre cuixí del Pyrenéu
 Y 'l cos se m' ensorrava en talam de banderas,
 Que havia conquistadas á las nacions guerreras
 Al crit de patria y Déu.

Y un jorn al adormirme vingué una gran gentada
 Y 'm va fermá ab cadenas al Pyrenéu en flor,
 Desperto, me 'n adono, ja vento una estrebada
 Y cada esfors titánich l' inmensa serralada
 Saltava com mon cor.

Ay! rodolar vaig veure lo cap de la comtesa
 Cridant encar; ¡justicia! saltant pel ardiment,
 Caygueren las gramallas... però de sanch ofesa
 Tenyida Catalunya gramalla més encesa
 Rumbeja eternament.

Quan lo cansanci 'm postra ó 'l sant dolor m' acora
 Y donch una estrebada girant los ulls en blanch,
 M' adono de cent regnes hont l' home també plora
 Y 'l poble se doblega sota 'l fuet que esflora
 La pell tenyida en sang.

Més sembla que s' acosta de llibertat lo dia
 Y cauben entre runas partits los idols d' or,
 Oh Llibertat, fas corre ton carro per la via
 Y la nissaga humana junyeix la tiranía
 Al carro volador.

Un poble incrédul sempre no més farà ruinas,
 La fé es la que alsa temples, oh rassas que esperéu...
 Veniu á deslligarme los fills de las alzinass,
 Gentada de las muscas y rojas barretinas!
 Cavat al Pyrenéu.

Fa segles que presento mon front á la tempesta
 Com l' ofereix la serra valenta á lo cicló.
 Més ay mos cabells creixan á sobre de ma testa,
 Samsó, tant sols espera que estiga 'l mon de festa
 Per torná á ser Samsó.»

RAFEL SALES,

MANCAMENT

Al racer del sepulcre de una mare
es allí ahont los cors més fort bategan;
que may podrán creuharse mots tan tendres
com los que inspiran venerants despullas.
Allí, que los recorts d' un temps de joya
bróllan per tot arreu, com dolsa flayra,
es ahont parla lo cor, que los cors verges
en espills de virtut tan sols se miran;
allí, lluny del brugit y las follías
d' aqueix mon que l' amor no sab compendre,
allí, hont tot respira pau eterna,
eterna estimació 'm jurá una dona;
y va creixe l' amor, com las onadas
del mar que per la platja se revolca,
y 'm sentí batre 'l pit plé d' alegria,
á l' auba somrisent de la esperansa...

Y passaren los jorns més que depressa,
com las aus que fan cap á Moreria;
vingué ab lo sol de Mars la primavera,
teixint per nostre amor, gentil garlanda;
los arbres s' enjoyaren d' esmeragdas
y las flors dels jardins de suau aroma,

enjoyantse també nostres cors tendres
 ab los dolços plahers del prometatge...
 ¡Mes ay! que en lo sepulcre de ma mare
 d' un saule sech que, escardalench, feya ombra,
 al brollarne las fullas en sas brancas
 la rosada hi deixá llágrimas tristas..

Y va passar també la primavera
 depressa, per se' hermosa y desitjada,
 y vingué la tardor que ab sa nuesa
 arrebossá implacable flors y ensomnis,
 lo cel s' encobertá de negras bromas,
 potent s' ohí la veu de la tempesta
 y los llamps que los cels foragitaren
 la mort sembraren per ciutats y pobles.
 Y 'l mantell del hivern caygué en la terra
 cayent ab ell mas il·lusions primeras,
 páginas d' or del llibre de ma historia;
 ¡oh fulls daurats avuy si 'n feu de falta!
 Mon pobre cor que treya ja florida,
 restá també malmés á sa besada
 y 'l baf de mon ompli 'l buyt que tenia
 dins de mon pit ja sech per las feridas...

Y al mon m' hi troví sol y sol me trovo.
 L' amor que va jurarme al peu la tomba
 la enganyadora dona, fou guspira
 que encén lo foch y que al moment s' apaga;
 fou rosa sens virtut que no més s' obra
 al bes primer del sol y se mustiga
 després, pera jamay tornar á ésser
 tant bella com avans y tant xamosa;
 fou un raig esplendent que va apagar-se
 per no torná' brillar més en ma vida;
 fou la inconstancia que vingué á fe' estada
 dins de mon pobre ser, enmalaltintlo;...

Més, atúrat, cor meu, ja son passadas
 las gestas del amor falagadoras;
 l' auba gentil que cixia per la serra

may més retornará, rossa, esplendent;
la nit del desengany ab negras alas
á embolcallar vingué mos bells ensomnis
y 'l fret d' hivern que per mas venas filtra
las flors ha socarrat de primavera.
¡Adeu, per sempre més! un jorn tal volta,
la mortalla que 'l cel are 'm fa ofrena,
servezca per cobrirne las despallas
de la dona infidel que va matarme.
Llavors en mon sepulcre que no hi cerquen
garlandas de clavells y sempre-vivas,
que 'ls borrallons que l' hivernada envía
servirán per marcir febles poncellas;
llavors dins lo fullatge l' aucellada
causons d' amor no entonarà ab dolsura,
causons de dol no més, que avuy aqueixas
apeteix mon esprit, vol y desitxa;
llavors al peu la tomba de la mare
no hi busqueu pas dos cors que amor se juren;
tant sols hi trovareu mon cos inmoible
protegit per un saule que dol plora.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Ara, amor meva, que la orquesta calla
y en tant l'acolorada jovenalla
pe'l mitj del envelat hi xiu-xiueja
y 's venta y 's passeja,
si la parla sensera no 't molesta
de qui 't diu lo que 'l cor fidel li dicta
en mitj de la bullicia de la festa,
ascolta mas paraulas, y 'l delict
perdona, si es que ho sia, d'atrevirme
à aixecar en mon pit, pera l'imatge
de la que ab sos ulls negres va ferirme,
un altar hont hi tinga etern hostatje.

Massa temps en mon cor la passió ardenta
d' un amor infinit, per tu nascuda,
ha covat silenciosa; que, á l' empenta
de sa forsa jégant mirant retuda
ma poruga temensa, per la boca
vol sortir dret ton cor trucant sas portas,
per saber si en son fons lo raig hi toca
d' anhelosa mirada, ó bé si, mortas
al glas de ton desdeny, mas enmeladas
rialleras ilusions han de cercarhi
la tomba hont soterradas
per ellas l' esperit vinga á plorarhi.

¿Per qué d' un cop las ombras misteriosas,
que amagan en sos plechs la ditxa incerta,
no tenen d' esbargirse y pressurosas
passar per sempre més, si ja desperta
vol l' ànima claror no pas la fosca
que arreu la volta encara esferehidora?
¿Per qué en ma parla tosca
no 't tinch de preguntar si encar no es hora?

Be prou he restat mut, si ara atrevida
ma boca vol contarte
com dona al cor torment eixa ferida
que hi feres ab tos ulls, y demanarte
lo bálсам que la cure
y ab sanítós influix la pena ature.

Va ser un cap al tart; de la montanya
baixavam en companya
alegre y agradosa vells y joves
y aquí y allí al torrent, movent gatzara,
corriam á amagarnos en las covas
que á tre's, de l' elzevara
lliuran lo groch terreny y de la pluja
al feynador pagés quan la tempesta
l' empayta del conreu, fent via llesta
envers l' amagatall hont se sopluja.

També tu t' amagavas; fonedissa
vas fertens no sé com y 'ns allunyavam
creyente al bon recés d' una verdissa,
per fernos bobejá mentre 't buscavam
cridante ben debades
y responent per tú, que no 'ns sentias,
los grills ó enrogalladas
reynetas de pesadas armonías.

No eras pas endavant; t' havia vista
quedante sempre enrera, com si sola
hi estesses més á pler ó perque trista
per tú la tarde aquella, la tabola

del engrescat jovent no 't pas distreya
de no sé la fal-lera,
que melangiosa feya
somriuret á quiscuna falaguera
páula, que festosa,
per ferte allargá 'l pas te dirigian
los que avansant camí no 't feyan nosa
y en l' enserpat torrent desapareixian.

Ahont erats tú? Potsé 'l deixar la fresca
del cau hont t' amagavas, ab recansa
d' abandoná aquell lloch, tresca que tresca
depressa 'ls d' endavant, ab prou frisanza
t' hi feya restá encara, quan llunyana
la colla mitj ullava de la vila
lo campaná enlayrat y la campana
sos tochs dant á l' atmósfera tranquila
de lluny los saludava,
ensemps que pe'l creyent mistich horari
al fidel li anunciava
lo terme de la tarde y del Rosari.

Jo vaig sé' lo missatger que á retrovarte
vingués á ton palau, y una per una
las covas resseguint, vaig fiturarte
pensivola y cap baix, mes que la lluna
mon rostre esblanquehit quan ab sorpresa
per tú veji 'l meu nom fet en la sorra
y, redressante encesa,
fé' un xiscle y vergonyosa arrencá á correr.

Llavors ¿qué 'm va passar? No ho sé; la pensa
per monts desconeguts va desbocarse
y 'l cor á l' esperit feu prometensa
d' aymarte sempre més y d' ajassarse
rendit sota tas plantas,
com lo fidel esclau que dormiteja
als peus de son senyor, sense que veja
en somnis de desitj selvas jegantas

ó be deserts sorrosos
hont lliures córrin los corcers briosos.

Cap baix y neguitós, á cada passa
donantli més catxassa
per fer més llarch lo temps de pensar lliure,
en tú y l' esdevenir que ab bell somriure
mostravas á mos ulls, corrents encara
't veyá, mes depresa
que l' espantat baylet que ab por repara
com xiula y 's redressa
sortintli de un plegat de la feixina
la fera serp danyina,
y ja atrapar la colla, que ovirante
alsava sa cridoria sempre alegre
y 'ls mocadors movía saludante
com esquivant de entorn á la nit negre.

D' ensá l' anada aquella
que hi sento en lo meu cor ressoná 'ls passos
de quan, fugenta estrella,
poruga de trovarte ab los meus brassos
de mi 't vas allunyar, y bregá ab forsa
la pór del desengany ab la esperansa
que arrela y no 's colltorsa
mercés á los teus ulls. com més avansa
mirantme més plahents, sempre esllanguida
l' ullada que ab la meva prou se topa
y al cor brinda ab la vida
vessanta del plaher en l' ample copa.

Qué he vist en los teus ulls, quan me fituras
ab delitós esguart, no cal que ho diga;
que prou de benhauransas y venturas
l' ofrena me n' han fet y 'l gosá intriga
de sentir. una volta,
com diuhen los teus llabis, que no menten
los ulls que en tú han llegit y 'l cor que ascolta
tos passos d' aquell jorn, qu' encar s' hi senten.

Aixó vull jo sentir y arrivá al terme

d' aquest dubtar crudel. Resolta parla
d' un cop per acabar-lo, si vols ferme
l' hereu del paradís y refermarla
l' ofrena d' aquell cel que ja pressentho;
y, anc que 'l meu cor esclate,
d' un cop digam t' estimo y, en sabentho,
que vinga un llamp del cel y Deu me mate.

Y ara que has ascollat y altra vegada
va á rompre la tocada
y 'l ballador jovent á moure fressa,
si res hi sents al cor ves'hi depressa
y en brassos del primer volta y regira
com folla per gosar la boja dansa;
qu' en l' ayre xafagós que s' hi respira
vull veure si m' hi ofegas la-esperansa
tan presta com s' esborra
lo nom que vas escriure allá en la sorra.

MIQUEL LAPORTA.

MARINERESCAS

CANSONS Y FOLLÍAS

En las xarxas
No s' amallan
Roassas ni tiburons.
Y amallats
En vostras gracias
Hi quedem los pescadors.

* *

Anyorant á ma estimada
Cada jorn desde 'l vaixell,
Envers la platja nadiua
Envio mon pensament;
Si acás arriba y no troba
Fidelitat en son cor,
Que á la falsa Deu castigui;
Per mi que toquin á morts.

* *

Del solch que hi fa la barqueta
No 'n queda en la mar senyal;
¡Tan fàcilment s' esborrassen
Los recorts d' un amor fals!

* * *

Encara que tú t' amaguis
Sempre que 'm miras passar,
Y quan per etzar me trobas
Ni sisquera 'm vols mirar;
Lo pop se arrapa á las rocas,
Los corals al fons del mar,
Y jo, Pepa, á la esperansa
De que al fi m' estimarás

* * *

Travalla al coixí, nineta,
Cantant com un rossinyol;
Cuida be las clavellinas
Que en testos tens al balcó;
Puig lo dia que ab tú 'm casi,
Juro, á fé de pescador,
Ab puntas guarnir la vela
Y l' entena ab poms de flors.

* * *

Lo prohm del gremi proclama
La meva ardidesa arreu;
Ja s' pot quedar ab la fama
Y que 'm fassa gendre seu.

* * *

Avesat á navegar
Ab mon llahut entre esculls,
He vingut á naufragar
En las ninas dels teus ulls.

* * *

Soch mariner, que vinch
De llunyas terras,
Y cap m' agrada tant

Com ma platjeta;
Que en ella vaig deixar
Qui per mi pena,
L' aymada de mon cor
Ma dolsa Pepa.

Ohíu, ohíu,
Ninetas que 'ls promesos
Ausents teniu.

Per tot lo mon he vist
Flors y poncellas,
Mes may dins de mon cor
Cap ha fet mella,
Unas molt blancas son,
Altras morenas,
Los altras del color
De la gayeta.

Ohíu, ohíu,
Ninetas que 'ls promesos
Ausents teniu.

Sols ella per' mi es
Del tot perfecta;
Per ella lo cor meu
Sols debatega.
Més valen de son cap
Las llargas trenas,
Que tots los atavius
D' una marquesa,

Ohíu, ohíu,
Ninetas que 'ls promesos
Ausents teniu.

Més valen sa boudat,
Sa sensillesa
Y 'ls juraments que 'm feu
Que mil talegas;
Que no 's compra ab diners
Ni una miqueta,

Del amor que á los cors
De ditxa omplena.

Ohiu, ohiu,
Ninetas que 'ls promesos
Ausents teniu.

* * *
Si no tens lo cor de roca,
Al véurerme tan constant,
De mon amor en la xarxa
Te deixarás amallar.
Ja que ab ta fredor, en ella
Has fet més d' un esboranch,
No fassas com las roassas
Que destrossan y se 'n van.

* * *
Quan de la platja s' allunya
Lo llahut á tota vela,
Jo voldria ser gavina
Pera venirte al darrera.

* * *
No 's causi may de bogar
Qui 's fia en la mar d' amor,
Que en son port no 's pot entrar
A la vela ni en vapor.

* * *
Minyonas molta cautela
Ab l' amor, que 'ls vaxellés
Son gavinas de passada
Y procuran ajar peix.

* * *
Quan la Pepa ve á la platja
Si fa be també fa mal,

Perqué remendant la xarxa
En lo cor me fa esboranchs.

* *

Ab lo garbo que caminas
Cada dia m' fas pensar
En los barcos de piratas
Que acossan als navegants.

* *

Quan tornant del mar enfora
Oviro lo campanar,
Penso: benehida la hora
Que 'ns anarém á casar;
Y al ohir ab alegria
Lo soroll del campañeig:
Que ditxós seré lo dia
Que 'ns tocarán á bateig!

* *

Pinto la barca de negre
Perqué la Cinteta ha mort,
Y mentres la vida m' duri
Tot lo meu portará dol.

* *

Un dia que enfora anavam
A la vela, ab lo gregal,
Una papallona blanca
En la cara se m' posá.

—Deu durte bonas noticias,
Exclamaren los companys;
Agafantla desseguida
Ab passió la vaig besar,

Dihent: ara, papallona,
Torna l' bes á qui tu sabs;

Y volant ab lleugeresa
Cap á terra se n' aná.

Jo no crech en sortilegis,
Auguris ni malas arts;
Peró crech, perque á la volta
Ma estimada m' ho contá,

Que una papallona blanca,
Al seu entorn revolant,
Per duas ó tres vegadas
En lo front se li posá;

Y aquell vespre lo seu pare,
A nostre amor oposat,
Lo consentiment va darme
Per poderla festejar.

*
* *

Al servici 'l rey me crida;
A la forsa hi he de anar,
Mon dolor es sense mida
Per haverte de deixar.

Diu que anirem
A fer guerra
De Marroch
A ne'l Sultan;
Q' una escuadra
Se prepara,
Q' un desembarch
Se farà.
Si be m' sobra
Lo coratge,
Si be por
No he tingut may,
Los que tenen
La fatlera
De arribar
A generals.
Los que volen

Lluhi 'l garbo,
Los que volen
Du entorxats,
Be podrian
Fersen càrrech,
Be hi podrian
Sols anar.

Al servici l' rey me crida,
A la forsa hi he de anar,
Mon dolor es sense mida
Per haverte de deixar.

Jo que res
He de guanyarhi
A pérdrerhi,
Vaig esposat,
Ab la vida
L' esperansa
De poderme
Ab tu casar.
Jo que estich
Sempre conforme
Ab la vida
Del treball,
Jo que tinch
En estas platjas
Quant la vida
Dolsa fà,
Una nena
Que idolatro
Y 'ls pares
A qui ajudá,
Be podria
Aqui quedarme,
Be m' podrian
Deixá en pau.

Mentres estiga malalta
Del seu costat jo no m' moch,

Que se assequi la barqueta
Y que la estabelli l' sol;
Que perdre los interessos
Ha de importarme ben poch
Quan estich á risch de perdre,
Lo que estimo més del mon.

Pescador y galan
En ma barqueta
No admeto mariners
Sinó donzellas;
Perqué totas las nits
Pesco á la encesa
Y ninetas portant
No gasto teyas.
Convidantnos está
La nit serena,
Ninetas á la mar
Sense tèmensa.
A la mar, á la mar,
Qu' en l' ampla esfera
Las estrellas del cel
També navegan,
Y s' haurán de pensar
Que sou com ellas,
Al véurhos eixa nit
Tan enciseras.
A la mar, á la mar,
Veni donzellas,
Del pescador galan
A la barqueta.

JOSEPH CORTILS Y VIETA.

UNA EMINENCIA MÉDICA

UN dia que, anant d' excursió, enquibits en una tartana nos trobavam sis companys, que per lo reduhida que era, formavam una massa compacta de carn humana, fentnos cada sotrach saltar sobre 'ls banch com si componguessem una sola pessa, cruixintnos més que si anessem á peu, un tingué la bona idea de aixiribirnos del ensopiment que s' havia apoderat de tots, efecte del monótono soroll de las rodas que marcavan lo seu pas sobre la pols, deixant duas ratllas paralelas que 's perdían en lo llarch de la carretera, per la xafagor del sol que 'ns voltava com si passessem per entre la atmósfera d' un forn y l' acompassat titllegar dels cascabells del animal que tirava del atropellat vehícul, animat contra sa voluntat per los crits del tartaner que semblavan la forsa motora que 'ns feya moure á tots.

Lo nostre amich nos entretingué ab la següent verídica relació:

«Aprofitant ma estada á París, ahont m' hi havian dut mos negocis, volgui consultar ab un célebre doctor sobre la curació d' una malaltia que 'm tenia bastant atropellat molestantme continuament, si be fins allavors no m' havia privat de dedicarme á mos quefers, lo que hauria succehit sens tardar gayre á no haver pres serias providencias contra 'l mal que treballava ma naturalesa.

Un amich de Barcelona va ser qui m' indicá al metje aludit donantme son nom y las senyas del seu gabinet á París, enterantme aixis mateix de certs detalls preciosos pera conseguir que 'm rebés sens perdre temps, detalls que si no tenian res que veure ab lo facultiu, si 'n tenian ab la organisació que s' havia donat son servey pera explo-

tar als clients que duyan pressa y disposavan de medis pera no fer llarga antesala.

Un moment que mas ocupacions en la capital francesa me deixaren lliure pera ocupar-me de lo referent á ma salut malmesa, vaig pujar al cotxe llogat per horas, que m'esperava al peu de la fonda, donant la direcció del sabí al conductor, que en pochs moments me portá al domicili del famós metje que, segons mon amich de Barcelona, havia fet curas maravellosas que podian ben be calificarse de miracles.

Quan un home 's decideix á utilisar los serveys d' un especialista en medicina estranger, despues d' haver apurat la ciencia dels compatriotas de la mateixa classe més celebrats, no hi ha dupte que hi va ple de confiança aumentada del doble per la major sabiduría que un li atribueix per lo triple motiu de viurer en París, de ser estranger y de la distancia que 'l ne separa que 'l fa semblar mes gran de lo que bonament deu ésser.

Aixis es que ab aquestas prevencions vaig pujar la escala de la casa ahont tenia lo seu gabinet lo renombrat professor; ab la convicció y la esperansa que allí anava á dictarse la sentència favorable de ma vida, ja que no hi ha ningú que pateixi que no 's cregui sortir curat de las mans del metje en qui confia, tan perque aquest es lo seu desitj com perque n' ha sentit contar mil casos apropiats y semblants en que 'l pacient se troba, en que n' ha sortit victoriós aquell gegant de la ciencia que tantas víctimas ha tret de las mans de la mort.

La inscripció pintada en una placa de porcellana clavada en una mampara verda tatxonada ab puntas de cap daurat, m' indicá al ésser al pis principal, que 'm trobava ja á la porta del gabinet del deixeble de Galeno. Vaig apretar la mampara endintre pera obrirme pas y la vibració d' un timbre eléctrich, que respecte al so me fa 'l mateix efecte dels punts suspensius en la lectura, feu sortir á rébrem á un criat ab frac y pantalons negres y corbata blanca, com un mosso de café, qui després de pegarme ullada en la fesomia pera endevinar l' objecte de ma presència allí, estalviantse aixis lo preguntarmho, senyalantme una porta al fondo me digué que podia entrarhi pera esperar torn. Allavors posant en práct'ca lo que m' havia recomanat mon amich de Barcelona, ab pocas paraulas nos entenguerem ab lo servent, contribuinthi principalment una pesa de cinch franchs que passá de la meva á la seva butxaca. M' introdubí en altra sala ahont vaig quedarhi sol esperant que sortís lo pacient que 's trobava en lo gabinet del doctor pera entrarhi jo, mentres los que no podian valerse d' iguals medis, ignorants potser d' aquells negocis interiors, creyan, consu-

mintse en la ante-sala, que l' ultim que havian vist entrar á dintre s' hi quedava per llevar, puig que feya molt rato ningú apareixia á avisar que podia passar lo que li tocava la tanda.

Al eixir lo que era dintre consultant ab lo célebre metje, lo mateix criat va anunciarme que podia entrar, lo que no m' ho hagué de dir duas vegadas, puig tenia dalé pera sapiguer la opinió que la meva malaltia mereixeria á aquell home ab qui als poch's segons vaig trobarme vis á vis.

Estava ell de peu, apoyada la ma dreta al cantell de la taula escriptori, destacantse sa llarga y prima figura sobre un transparent ab símbols de la ciencia mèdica pintats en lo centro de la tela, que tirada davant del balcó atemperava la llum y servia d' impenetrable muralla á las miradas curiosas dels vehins de l' altra banda de carrer: semblava que l' havian colocat en aquella posició pera retratarlo.

—Venia, vaig dirli en francés, perque fa temps me passa aixó y alló y 'm trobo aixis y allis, etc. etc, vaig explicarli tot lo que podia ilustrarlo respecté al meu mal.

Ell m' escoltava ó ab molta atenció ó com qui sent ploure, que aixó no puch assegurarho per no serme possible esbrinar lo pensament de ningú. Un cop vaig callar per haverli dit tot lo que 'm semblava havia de dirli, me prengué lo pols, contant ab lo rellotje á la ma las pulsacions que doná en un minut, y acabat va ordenarme que 'm despullés.

Aixís vaig ferho, quedant davant d' ell com Adan en lo Paradís avans de menjarse la poma, sino que aquest no duya mitjas ni botinas y jo vaig deixármelas posadas per no creure necessari lo treuremelas.

M' examiná y palpá 'l doctor quant tingué per convenient, m' escoltá 'l pit, m' obrí las parpellas y 'm mirá 'l blanch dels ulls....

—Vosté es estranger? me preguntá, mentres jo 'm vestia per indicació seva.

—Sí, senyor: só de Catalunya.

—Donchs, permeti que li diga que ha fet una mala determinació venint á París. Vosté no havia de mourers de casa seva.

—¿Vol dir?

—Ni deixar lo llit.

—Creu,...

—Que es indispensable que surti desseguida, sens perdre temps, cap á la seva pátria.

—Pero, qué li sembla 'l meu mal?

—Que ha esperat molt tart, potser massa y ara es tan difícil combatrel, que no te més remey que posarse en mans del millor metje de la

seva terra, ja que jo no puch constituir-me en lo d'espona, puig hauria de sortir de París deixant als meus numerosos clients que reclamen seguidament la meua presència aquí.

Es impossible d' explicar la impressió que van fer-me las paraulas d' aquell home. Lo cor me batejava com si s' hagués desbocat y las camas se 'm doblegavan.

—¡Quí sap, pensava, si tindrè temps d' arribar á casa! ¡Morir lluny de la familia! Tot sol, com un bort, en mitj d' un vagó de ferro-carril, voltat de gent estranya, que després ho contarán com una aventura de viatge, retrayentho com un cas extraordinari pera entretenir als companys asseguts al voltant d' una taula de café ó de fonda!

Era precis no perdre temps. Vaig treurem de la butxaca un grapat de franchs, ignoro quina cantitat, puig no vaig contarlos pera sortir més depressa; los hi deixí sobre la taula y:

—Pásiho be, vaig dirli en catalá, perque la emoció me feu olvidar lo francés.

Ni vaig adonarme de la escala! Semblava que 'm perseguian. Al ser á la portella del cotxe: ¡A la fonda! crido al endormiscat auriga, y aquest, arriant als cavalls, m' hi portá en menos que canta un gall.

Al baixar del vehicul pregunto al cotxero:

—Sabeu á quina hora surt lo carril del Mitjdia?

—A las dotze!

—Que han cambiat l' hora?

—No, senyor, lo mitjdia sempre ha sigut á las dotze.

—No m' heu entés: vull dir quan marxa 'l carril que va per la línea del Mitjdia.

—¡Ah! á las sis de la tarde.

—Donchs en aquest cas no 's mogueu y espereume pera durme á la estació.

Arrivo dalt de la fonda, crido al camarer que 'm porti 'l compte y me 'n entro á la habitació que ocupava, pera arreglar la roba y quant me perteneixia, dintre 'l mundo.

Als pochs moments l' administrador de la fonda, en persona, se 'm presentá davant.

—Y donchs: cóm ha estat aixó? Ha rebut alguna notícia urgent que l' obliga á adelantar lo retorn á casa seva?

—Mirim, vaig dirli.

—Carám! está tot transportat! groch, ulls apagats; veu tremolosa... qué li passa?

—M' estich morint per moments.

— Que diu home!

— No ho dich jo: ho diu lo metje.

— Quin metje?

— Lo doctor Gutler.

— Lo doctor Gutler!

— Si; senyor. Ell mateix.

— No ho entench; sino que hagi resucitat! Lo doctor Gutler fa á lo menos dos anys que es mort.

— No potser perque acabo de parlar ab ell.

— Impossible!

— Vegi aquesta targeta, las senyas que un amich meu de Barcelona va escriurehi al darrera.

— Doctor Gutler, rue tal, número tants.... Ja ho comprench. Miri, com aquest doctor á Paris n' hi ha sis ó set del mateix nom, que explotan la memoria y la celebritat del verdader Dr. Gutler difunt.

— Vol dir!

— No 'n tinga dupte!

— Home, vosté 'm torna la tranquil·tat.

— Miri 'ls anuncis de qualsevol diari y véurá com no l'enganyo. Son una colla de xerrayres que 's fan la competencia pera enganyar al públich sense respecte al mort.

Francament vaig creure al administrador de la fonda, qui 'm presentá al seu metje, que 'm va tornar las esperansas dihentme que no tingués cap cuydado, que m' estés á Paris tan com volgués y que si seguia las sevas instruccions potser tornaria á casa curat completament.

Allavors vaig enviar recado al cotxero que m' esperava abaix al carrer, que ja podia anarsen, perque en lloch de marxar al vespre ab lo tren del Mitjdia, ho havia pensat millor y me 'n aniria al teatro.

Desaparescuts los temors que 'l célebre doctor fingit m' havia fet concebir, vaig arreconar altra vegada 'l mundo en l' ángul de la sala ahont lo tenia, pensant:

— Aixó 'm servirà d' experiència: un grapat de pessetas perdudas y un susto dels grossos al cos. Vetaquí perque volia que me 'n anés sense perdre temps, perque no pogués móureli rahons!»

Aquí acabá lo nostre amich y jo 'm prenh la llibertat de publicarho pera venjarlo á n' ell y á tothom dels Doctors Gutlers que 'ns explotan.

SIMON ALSINA Y CLOS.

CATALUNYA Y AVANT

HIMNE.

A Mossen Joseph Cuadras.

De la herencia de gloria qu' un dia
nostres avis nos varen llegar,
de las lleys tot expressas pel poble
que grans reys ab seny clar van dictar,
de la llengua que un dia parlaren
Ramon Llull, Muntaner y Ausias March,
del treball ab que 'l pa nos guanyavam
com abellas d' un rusch, ben germans,
d' eix tresor saquejat las despallas
preparemaos, oh, amichs, á salvar
cridant fort fins que 'l mon nos entenga,
cridant fort: Catalunya y Avant.

Respirant per la oberta ferida,
així y tot, nostre dret viu encar,
lo dret vell qu' ha tornat nostra gleva
magre y prima en hortet regalat,
que te hereus que la hisenda conresan
per donar als externs son cabal,
y es la espasa que al debil ampara,
y es lo foc que 'ns retorna en la llar,
y es lo pa de que viu tot un poble,
y es la forsa qu' aixeca son bras,
malmenat, així y tot, per salvarlo
cridem fort: Catalunya y Avant.

Mal veyem nostra llengua aborrida,
venta fochs que lo cor fa trencar,
de per tot escombrada y sols digne
de comares y gent de vehinat,
catalá te de se 'l *Pare nostre*,
las cançons d' adormir als infants,
catalá te de se 'l *Via fora*
y 'l tristíssim *Adeu* del comiat,
catalana la veu que ressoni
dels poetas també als Jochs Florals,
catalana la veu que s' aixequi
cridant fort: Catalunya y Avant.

Travallant ab dalé nit y dia
vam guanyarnos per fi un tros de pa,
nostres naus tots los mars coneixian,
dels telers no parava 'l *trich track*
y ara res; de la mort lo silenci
per tot regna qu' arriba á esglayar,
avesats á menjar pa de fleca
bon goig, arà, de negre mestall.
¡Mes qué hi fa! Si no' ns manca coratge
no 'n tenim per morirnos de fam,
defensem la darrera mossada
cridant fort: Catalunya y Avant.

Y en venjansa quan tot perdut sia,
sense 'l dret ab que 'ns van encunar,
ab la llengua portada al pretori
dels sarcasmes y ultratjes més grans,
sense pa per doná' á las familias
ó tenintlo pel mon de captar,
si un temps torna que 'ls reys dels seus pobles
vulgan fer altre cop escandall
¡Llamp de Deu! cap al Bruch y altra volta
lo perdó al segellá ab nostra sanch,
y al salvá' ab Catalunya la Espanya
Será 'l crit: Catalunya y Avant.

RAMON E. BASSEGODA.

A MON FILL.

Fill del cor, videta meva
que demá lluhirás mon nom,
quan jo ja seré á la fossa
qui tindrás per durte á port?

Ta mareta, qu' es l' aymia
robadora de mon cor,
prou fatichs tindrà per ella
entre punxes y entre asprors,

Arribá al fi de sa vida
feta un angel de dolsó,
com es are, qu' en mi gasta
tot lo cel de lo seu cor.

Y en que vulga ser ta guia
no podrá, pobreta, no,
ferho, en mitx de les riscoses
pendents y paranys del mon.

Creix depressa, creix depressa,
feste gran com jo are só,
perque al 'nármen de los brassos
que 'm llensau á mi los dos

puga dir plé de ventura
com digué mon Redemptor:
—Altre jo vetaquí, esposa,
Fill, estímalas com jo. —

ANTONI M.ª FONT Y BOTER.

17 Desembre de 1882.